

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Mehmet ŞİMŞEK tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

2025 mali yılı merkezi yönetim bütçesinin ilk altı aylık performansı, kamu maliyesinin sürdürülebilirliği ve makroekonomik istikrar hedefleri açısından kritik meydan okumaları ortaya koymuştur. Bütçe açığının 980 milyar TL'ye ulaşması, faiz giderlerinin yıllık ödeneğini aşma yolunda ilerlemesi ve vergi gelir kompozisyonundaki yapısal zafiyetler, yılın ikinci yarısında proaktif ve güçlü bir mali konsolidasyon sürecini zorunlu kılmaktadır. Özellikle kurumlar vergisindeki reel erime ve dolaylı vergilerin artan enflasyon karşısındaki yetersiz performansı, bütçenin gelir elastikiyetine dair endişeleri artırmaktadır. Bu bağlamda, ekonomi politikasının kredibilitesinin ve öngörülebilirliğinin temini için atılacak adımların detaylandırılması elzemdir.

Bu kapsamda;

1- Yılın ilk yarısında bütçenin faiz giderlerinin, Türkiye'nin kredi temerrüt takası (CDS) primindeki yüksek seyre ve artan borçlanma maliyetlerine bağlı olarak 1,1 trilyon TL'ye ulaşması, yıl sonu faiz gideri projeksiyonunuzu nasıl revize etmiştir? Yılın ikinci yarısında beklenen ek borçlanmanın, mevcut borç stokunun ortalama vadesi ve faiz kompozisyonu (sabit/değişken; TL/döviz) üzerindeki marjinal etkisi ne olacaktır?

2- Orta Vadeli Program'da (OVP) tanımlanan mali çıpanın (örneğin, GSYH'ye oranla faiz dışı fazla, bütçe açığı vb.) mevcut konjunktürde hâlâ geçerli olup olmadığı konusunda bir değerlendirmeniz var mıdır? Yıl sonu Faiz Dışı Fazla (FDF) hedefinden olası bir sapma, mali kural benzeri bir politika çerçevesine olan ihtiyacı gündeme getirmekte midir?

3- Kurumlar vergisi tahsilatının enflasyonun oldukça altında kalan %16'lık artışında, enflasyon muhasebesinin yarattığı vergi matrahı aşınmasının payı nedir? Bu düşük performansta, kurumlar vergisi kanununda yer alan ve birer "vergi harcaması" niteliği taşıyan istisna ve muafiyetlerin rolü analiz edilmiş midir? Vergi tabanını genişletme stratejiniz kapsamında bu vergi harcamalarının rasyonelizasyonu düşünülmekte midir?

4- İç talebe duyarlı olan KDV ve ÖTV gelirlerinin reel bazda artış göstermemesi, bu vergilerin GSYH'ye ve özel tüketime olan esnekliğinin (buoyancy) zayıfladığına mı işaret etmektedir? Bu durum; gelecekteki ekonomik büyümenin bütçe gelirlerine

yansımasının daha sınırlı kalacağı ve bütçenin otomatik dengeleyici fonksiyonunun zayıfladığı anlamına mı gelmektedir?

5- Gelir vergisi tahsilatının bir önceki yıla göre iki katına çıkarak gösterdiği güçlü performansta, yüksek enflasyonun neden olduğu "vergi dilimi kayması" (bracket creep) etkisinin ve nominal ücret artışlarının payı nedir? Bu artışın ne kadarı, vergi adaletini bozucu bir şekilde, reel geliri artmayan ücretlilerin daha üst vergi dilimlerine girmesinden kaynaklanmaktadır?

6- Deprem harcamalarının sermaye giderleri ve transferleri üzerindeki %53'lük artış baskısı, diğer kamu yatırım projeksiyonlarında ne kadarlık bir dışlama etkisine (crowding-out) yol açmıştır? Bu harcamaların ne kadarı tek seferlik (one-off) niteliktedir ve gelecek yılların bütçeleri üzerinde ne kadarlık bir yük oluşturmaya devam edecektir? Bu durum, Türkiye'nin "mali alanını" (fiscal space) ne ölçüde daraltmıştır?

7- Personel giderleri ve sosyal güvenlik primlerindeki artışın enflasyonun altında tutulmasının mali sürdürülebilirlik açısından sınırları nedir? Önümüzdeki dönemde kamu personeli ve emeklilere yönelik yapılacak olası ek zamların ve enflasyon farkı ödemelerinin bütçe üzerindeki gecikmeli etkisi (lagged effect) modellenmiş midir? Bütçedeki harcama katılıkları, acil bir mali ayarlama ihtiyacı durumunda manevra alanını ne derecede kısıtlamaktadır?

8- Bütçe açığını finanse etmek amacıyla KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerde yapılacak olası artışların, TCMB'nin dezenflasyon programı ve enflasyon beklentileri üzerindeki potansiyel ikincil etkileri (second-round effects) ölçülmüş müdür? Mali disiplin sağlama hedefi ile fiyat istikrarı hedefi arasında bir politika ikilemi (policy trade-off) yaşanması riski nasıl yönetilecektir?

9- Menkul sermaye iratlarından alınacak vergilerin artırılması planı, sermaye piyasalarından yastık altı gibi kayıt dışı alanlara veya döviz tevdiat hesaplarına bir fon kaçışına (finansal aracılıktan kopuş - disintermediation) neden olma riski taşıyor mu? Bu tür bir vergi düzenlemesinin, tasarrufların finansal sisteme katılımı ve sermaye piyasalarının derinliği üzerindeki olası etkileri analiz edilmiş midir?

10- Ekonomideki stagflasyonist (durgunluk içinde enflasyon) eğilimler göz önüne alındığında, uygulanacak mali konsolidasyonun kompozisyonu ne olacaktır? Stratejiniz, harcama kısıntılarına mı yoksa vergi artışlarına mı daha fazla ağırlık verecektir? Atılacak adımların, uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları ve yatırımcılar nezdinde Türkiye ekonomisinin kredibilitesini artıracak, öngörülebilir ve kurala dayalı bir mali çerçeveye oturtulması yönünde bir taahhüdünüz olacak mıdır?